

"Birds in Art" brengt 's werelds beste vogelkunstenaars bij elkaar Pronken met de mooiste veren

's Werelds beste vogelkunstenaars 'vliegen' jaarlijks naar Wausau. Het Leigh Yawkey Woodson Art Museum in dit Amerikaanse stadje pronkt deze herfst voor de dertigste keer met hun veren.

Willem H. Smith

Dat zelfs een gedeukte vuilnisbak een blikvanger kan worden, is een van de buitengewone verrassingen van de tentoonstelling "Birds in Art". John T. Sharp maakte het object geheel van walnotenhout. Op de rand van de deksel plaatste de Amerikaanse kunstenaar een winterkoninkje dat regelmatig nieuwsgierig rond zijn woning in Kent (Ohio) hipt. Het lijkt alsof de handvatten met popnagels zijn vastgezet, maar de hele sculptuur –inclusief vogel– is uit één blok gesneden. Knap is bovendien dat de 'metalen' emmer werkelijk hol is en dat het reliëf van de buitenkant verbluffend met de werkelijkheid overeenkomt.

Wat Sharp met zijn "Curious Wren" presteerde, geldt voor alle 126 getoonde kunstwerken.

● "Curious Wren" (winterkoninkje). Walnoot, John T. Sharp

ken; het zijn stuk voor stuk topstukken. „Kwaliteit is ons belangrijkste criterium”, zegt Kathy Kelsey Foley, kunsthistoricus en sinds 1997 directeur van het Leigh Yawkey Woodson Art Museum. „Birds in Art is ons vlaggenschip. We proberen elk jaar een betere tentoonstelling te presenteren.”

Dat de expositie internationaal zo'n prestigieuze status zou krijgen, hadden de grondleggers vooraf nooit kunnen bedenken. John E. Forester, die een fortuin vergaarde met de houtkap rond Wausau, legde met zijn vrouw Alice de basis voor die reputatie. De nog krasse 92-jarige filantroop schonk in 1973 een landhuis in Engelse stijl aan de stad, met de bepaling dat het als kunstmuseum altijd voor iedereen gratis toegankelijk moest zijn. De naam van Leigh Yawkey Woodson prijkt op de gevel: een eerbetoon aan zijn schoonmoeder.

De invloed van het echtpaar reikte in de beginjaren blijkbaar verder, want in 1976 vroeg het duo aan Owen J. Gromme een expositie te organiseren. De "wildlife artist" selecteerde enkele van zijn eigen werken en die van 22 artistieke collega's uit de VS. In totaal waren er zeventig schilderijen en enkele sculpturen te zien. De tentoonstelling "Birds of the Lakes, Fields and Forests" over-

trof alle verwachtingen. Het zou aanvankelijk een eenmalig evenement worden, maar vanwege de toeloop –8000 bezoekers– besloten de initiatiefnemers er een jaarlijks terugkerend evenement van te maken. Birds in Art, zoals het daarna ging heten, vestigde de aandacht van andere kunstmusea op zich toen de expositie in 1979 achttien weken lang in het Smithsonian National Collection of Fine Arts in Washington te bezichtigen was. De tentoonstelling trok in 1987 in Chicago's Field Museum of Natural History meer dan 300.000 bezoekers. Birds in Art ging ook op tournee over de landsgrenzen en was in Groot-Brittannië, Zweden en zelfs in China (Peking Museum, 1987) te zien.

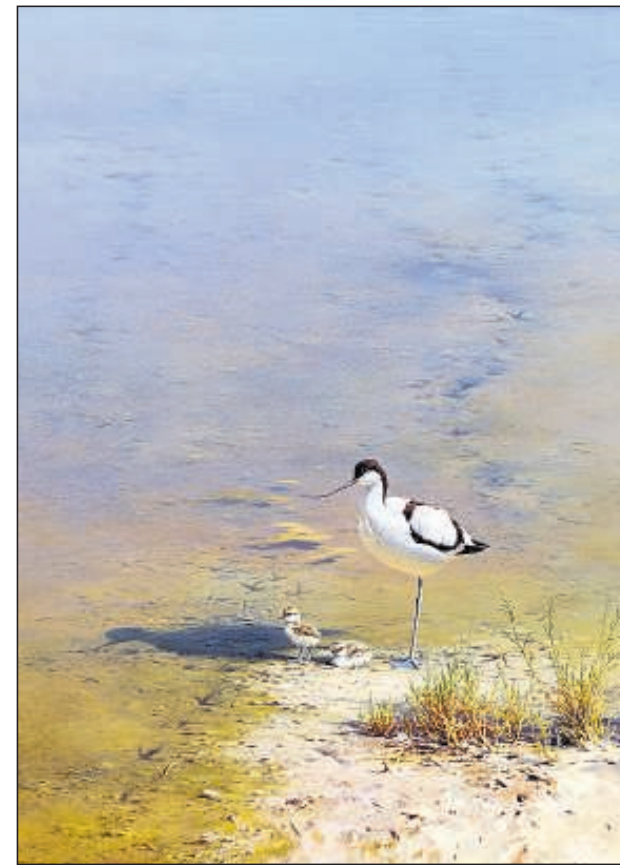
Wat in 1976 min of meer begon als een provinciale ontmoeting voor Amerikaanse vogelillustratoren groeide uit tot een inmiddels als merknaam geregistreerde show, die de afgelopen drie decennia meer dan 10.000 vogelportretten van 710 internationale kunstenaars in de schijnwerpers zette. Hun objecten vertegenwoordigen het brede spectrum van de kunst. Behalve fotorealistische schilderijen en sculpturen doen ook postmoderne, abstract expressionistische en impressionistische werken aan de competitie mee.

In verband met de dertigste editie toont het museum tot eind januari ook "Evolution of a Dream", waarbij uit elk jaar een Birds in Art-werk is geselecteerd. Gijsbert van Frankenhuizen, Ulco Glimmerveen en Jan Wessels vertegenwoordigen Nederland in deze eregalerij.

Directeur Foley vindt het overigens niet eerlijk om de exposities in de beginjaren te vergelijken met de jongste editie. „Bij een inzending werd toen vooral beoordeeld of de vogel tot in de puntjes klopte. Er zat zelfs een ornitholoog in de jury. Nu leggen we die verantwoordelijkheid bij de kunstenaar. Bij de selectie wordt uitsluitend gekeken of een schilderij of sculptuur aan de criteria van kunst voldoet. Birds in Art is geen wetenschappelijk verantwoorde expositie, maar een kunsttentoonstelling.”

De jaarlijks wisselende jury zoekt altijd naar het ongebruikelijke, naar een niet te voorspellen kwaliteit, aldus Kathy Foley. „Dat houdt Birds in Art fris. Het is 's werelds beste kunstzinnige interpretatie van het thema vogels en de mooiste manier om binnenshuis vogels te kijken.”

De tentoonstelling "Birds in Art" is tot 13 november te bezichtigen in het Leigh Yawkey Woodson Art Museum te Wausau (Wisconsin, VS). Meer informatie: www.lywam.org en www.wildlife-art.nl.

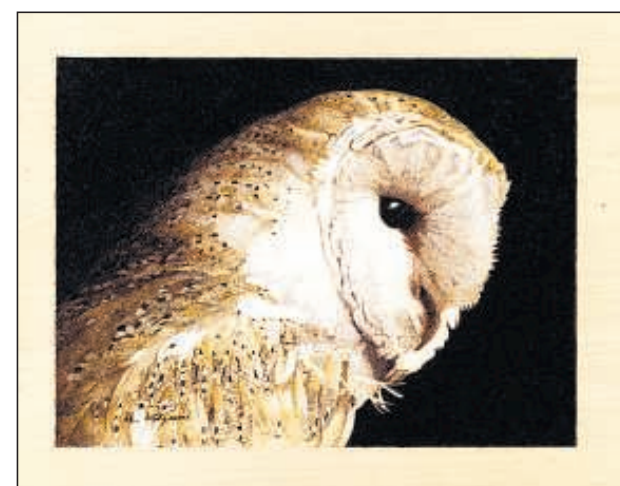
● "Avocet and Chicks" (kluit met jongen).

Olieverf, Eugen Kisselmann

● "This is my chicken" (spitskuifarend).

Zeeafdruk, Anne Senechal Faust

● "Jaspers" (kerkuil).

Houtbranden en acrylverf op Amerikaanse linde, Haruki Koizumi

● "Eventide" (bontbekplevier).

Olieverf, Robert Cook

Kwaliteit

Hij is de eerste Europeaan die werd gevraagd om deel uit te maken van de jury van Birds in Art. Drs. Paul Knolle, hoofd collecties van het Rijksmuseum Twenthe in Enschede, is te beschieden om zichzelf op een voetstuk te zetten, maar was wel tevreden met dit besluit. „Tot vorig jaar deden uitsluitend Amerikanen de selectie. De organisatoren staan nu blijkbaar ook open voor een kritische blik uit Europa. Die ontwikkeling juich ik toe. Sowieso is het gezond dat natuurkunstenaars van beide continenten met elkaar in contact komen.”

De prestigieuze vogelkunstexpositie typeert Knolle als „een steeds weer geslaagde poging om inzicht te geven in de huidige stand van de dierschilderkunst.” De keuze wordt bepaald door een driehoofdige jury, die elk jaar nieuw is en dus iedere keer andere accenten legt. „Door de jaren heen zie je bepaalde tendensen opduiken. Zo kan een bepaalde stijl of thematiek even in de mode zijn. Maar het zijn tijdelijke trends, die na verloop van tijd weer op de achtergrond raken of zelfs geheel verdwijnen.”

Insinuaties dat de directie invloed op de selectie zou hebben, verwijst Knolle naar het rijk der fabelen. „We jureren de kunstwerken zonder te weten wie de makers zijn, al herken je natuurlijk wel sommige kunstenaars. De mensen van het museum onthouden zich van ieder commentaar. Alleen over de keuze van de Master Wildlife Artist hebben wij geen zeggenschap.”

Samen met Adam Harris van het National Museum of Wildlife Art in Jackson (Wyoming) en John O'Hern van het Arnot Art Museum in Elmira (New York) nam de Nederlandse kunsthistoricus afgelopen mei 1200 inzendingen van 610 kunstenaars onder de loep. „Men mag twee dia's van maximaal twee objecten inzenden. Daar zit heel veel rommel tussen. Tijdens de tweede ronde vallen de ergste dingen door de zeef. Het restant wordt aan de hand van een puntenscore in- of uitgeloot.”

De jury kon na de „spannende keuze” niet voorkomen dat ook dit jaar driekwart van de 98 kunstenaars afkomstig is uit Noord-Amerika. „Bij de beoordeling voerde kwaliteit absoluut de boventoon. Dat bepaalt het succes van Birds in Art. Het is een jaarlijkse competitie, waar ook goede kunstenaars hun best moeten doen om erbij te komen.” Knolle is tevreden over de inzendingen uit Nederland. „Elk jaar doen ongeveer vijftien landgenoten een poging om door deze strenge selectie te komen. Dat Ulco Glimmerveen, Ewoud de Groot, Martin Hogeweg, Dirk Moerbeek en Jan Wessels daar dit jaar in zijn geslaagd, is beslist geen slechte score.”

Op het gebied van "wildlife art" geniet 'zijn' museum wereldfaam. Rijksmuseum Twenthe beschikt over Europa's meest omvangrijke verzameling dierschilderijen uit de late negentiende en vroege twintigste eeuw. Momenteel verblijft de kostbare collectie in depot, maar de directie heeft het voornemen om de ruim 130 schilderijen en tekeningen opnieuw voor het voetlicht te halen. Zo gaan waarschijnlijk vijftig topstukken op tournee door Noord-Amerika en is het de bedoeling dat de werken in de toekomst in Enschede permanent te zien zijn. Bezoekers krijgen dan bijvoorbeeld de kans de magnifieke natuurfotografen van Bruno Liljefors te bewonderen. Knolle: „Wij bezitten de grootste collectie olieverfschilderijen van hem buiten Zweden. Samen met Richard Friese, Friedrich Wilhelm Kuhnert en Carl Rungius zette Liljefors de norm voor "wildlife art". Het werk van deze pioniers is meer dan een platte weergave van de natuur. Het boeit en inspireert! Zij dienen nog steeds als lichtend voorbeeld.”

Veel hedendaagse natuurkunstenaars maken er zich volgens hem te gemakkelijk van af en dragen er toe bij dat "wildlife art" door de zogenoemde officiële kunstwereld niet altijd serieus wordt genomen. „Weinigen zijn vernieuwend bezig. Wie echt mee wil tellen moet keihard werken aan gedurfde en verrassende beelden.”

INHOUD

PAGINA 14

Eén dag in de gevangenis en vijftig centen verdiend.

PAGINA 15

Henk Roozemond: Ckv2 leert jongeren moderne cultuur te analyseren

PAGINA 17

Hayo Boerema volgt Johann Lemckert op als organist van de Rotterdamse Laurenskerk.

Eindredactie: A. F. van Toor

Tiende keer

Vaag op de achtergrond zijn de Twin Towers zichtbaar, maar verder doet het schilderij aan een oosters woestijnlandschap denken. Een secretarisvogel maakt zich snel uit de voeten. Drie schijnbaar onverenigbare zaken. "No Time to Lose" (geen tijd te verliezen), de inzending van Ulco Glimmerveen voor Birds in Art 2005, staat bol van symboliek. Enige kennis van het gedrag van de langpotige *Sagittarius serpentarius* is vereist om het verband met de terreuraanslag in New York te leggen. „Het dier jaagt op prooi en in open droge gebieden en is heel capabel in het doden van slangen en ratten.” De uitleg verraadt de interesse van

● "No Time to Lose", olieverf op paneel, door Ulco Glimmerveen.

de 47-jarige natuurkunstenaar, in 1986 afgestudeerd als bioloog; dierecologie en gedragskunde. Toch besloot hij met het penseel zijn boterham te verdienen.

Zijn stijl varieert van impressionisme tot realisme en de onderwerpen lopen uiteen van natuur tot fantasie en symbolisme. Vogels, vooral zilverreigers, zijn echter vaak aanwezig. Ze figureren in nevelige landschappen met een mysterieuze sfeer. „M'n inspiratie doe ik over de hele wereld op”, zegt Glimmerveen. Zijn eerste deelname aan Birds in Art, in 1992, bezorgde hem een „reuzekick.” Dit jaar is zijn werk voor de tiende keer geselecteerd. „Je naam wordt er wel internationaal door gevestigd en dat resulteert soms ook in meer verkopen.” De kunstexpositie beïnvloedde zeker zijn werk. „Naast het magisch realisme werden vogels steeds vaker hoofdonderwerp. De laatste tijd echter vindt ook een versmelting van die twee plaats.” Verwijzend naar enkele superrealistische waterverfschilderijen: „Ik vond het ook een uitdaging dit voor elkaar te krijgen, maar nu richt ik me meer op mysterieuze stemmingen, schilderijen die tot nadenken stemmen. Daar heb ik nu eenmaal iets mee.”

Debuut

Zijn bronzen korhaan ("Black Grouse") is te bezichtigen in het Leigh Yawkey Woodson Art Museum, maar vliegengangst weerhoudt Martin Hogeweg ervan Birds in Art zelf te bezoeken. De 56-jarige beeldhouwer was er beduusd van dat de 70 kilo zware sculptuur voor deze expositie werd geselecteerd. „Zoets is natuurlijk heel eervol, temeer omdat er elk jaar maar gemiddeld tien beeldhouwers aan deze tentoonstelling meedoen. Daar komt bij dat ik pas kortgeleden met ruimtelijk werk ben begonnen.” Hogeweg, die na zijn opleiding aan de kunstacademie in Arnhem docent te-

● "Black Grouse", brons, door Martin Hogeweg.

kenen werd, combineerde dit werk met illustratieve opdrachten. In 2002 begon hij dierfiguren te modelleren. De bronzen beelden –naturalistisch, met een sterke abstrahering door stilering– zijn onder andere geïnspireerd door Egyptische en Perzische beelden, prehistorische idolen, de late art nouveau, beeldhouwwerken van de Amsterdamse School en de beeldhouwer Constantin Brancusi. „Na mijn debuuttentoonstelling in 2003 bij de Opheusdse galerie Smith in Style rolde ik in het wildlife-art-circuit. Een jaar later werd ik toegelaten tot de "Wild in de natuur"-expositie van 't Kunsthuis van het Oosten. En nu is mijn korhaan in Wausau te bezichtigen. Als je daar dan als beginnende beeldhouwer mee mag doen is dat best bijzonder.”

Verder blijft Hogeweg er nuchter onder. „Ik hoop op positieve reacties, maar wat er verder komt, zie ik wel. Birds in Art zal mijn stijl en ideeën over wildlife art nauwelijks beïnvloeden. Ik hoop dat mijn beelden meer de essentie van het dier waarvan ik uitga, zullen blijven volgen.”

Competitie

„Birds in Art is de meest prestigieuze expositie op het gebied van vogelkunst. Het is niet zozeer een droom om daaraan mee te mogen doen, maar het zou een hoogtepunt in mijn carrière zijn.” Renso Tamse ontmoette op zijn twaalfde Rien Poortvliet en wist vanaf dat moment dat hij ook wildschilder wilde worden. De 30-jarige autodidact wordt nu gerangschikt in de top-3 van veelbelovende jonge natuurkunstenaars in Nederland.

De Rotterdammer maakt aquarellen, waarbij hij de waterverf zo

● "De eerste vlucht (jonge steenaarend)", aquarel, Renso Tamse.

droog mogelijk op aquarelboard aanbrengt. „Ik hanteer het penseel net als een potlood.” Het boek "Renso Tamse. Wild van Europa", dat in november verschijnt, bundelt een selectie van zijn realistische schilderijen. Tamse doet in 2006 opnieuw een poging om bij Birds in Art te komen. „De selectie is volgens mij ook een kwestie van geluk. Het verbaast me hoe de jurering soms totstandkomt. Ik ken talentvolle collega's die niet toegelaten worden. In de catalogus zie ik namelijk ook mindere werken. Mogelijk speelt de smaak van de jury een rol, maar dat geeft toch te denken.”

De kunstenaar zou de tentoonstelling in Wausau vooral benutten om werk en technieken van internationale collega's van dichtbij te zien. „Ik beschouw Birds in Art als een competitie. De kwaliteit van de inzendingen is vrij hoog. Kunstenaars duwen elkaar bewust of onbewust tot een bepaald niveau.”